

Skovdyrkeren

Nr. 8

November 2011

Et eventyr

Der var engang en landmand og skovejer. Ganske erfaren var han, og ganske skovinteresseret også.

Han havde i mange år drevet med landbrug – både på sand- og på lerjord. Ud over landbruget havde han en del hektarer med juletræer og med nobilis til klip, og også et mindre skovstykke. Så han vidste meget om jord, om vand, om plantevækst og om det praktiske arbejde med de forskellige driftsgrene.

Men ejendommen skulle overtages af næste generation, og der var brug for en ny bolig og nye udfordringer. Han var så heldig, at han kunne købe den skovejendom, han havde gået og skelet til igennem mange år. Og i den lå et hus, der med en renovering kunne blive en rigtig fin bolig.

Men skoven var ikke uden problemer. Den var præget af en række åse – og med lavninger ind mellem disse. Ved overtagelsen lå der ganske meget træ i skoven fra tidligere skovninger. Træet lå på åsene, men var ikke kørt ud, fordi udkørselstraktorerne kørte i bløden i lavningerne. Vejvedligeholdelsen var nemlig slet, og mange overkørsler over vandløb og grøfter var kørt sammen med dårlig fremkommelighed til følge.

Skoven var desuden meget præget af stormfald. Ikke store sammenhængende stormfald, men det irriterende spredte fald mange steder i skoven. Tankevækkende nok var stormfaldet især koncentreret omkring de mange lavninger. Her stod træerne nemlig en stor del af året og soppede i vand, og blev derfor ustabile (se artiklen sidst i dette nummer af *Skovdyrkeren*).

Den tidligere ejer havde ikke ment, at der var noget at gøre ved disse kalamiteter. Han opfattede dem som uheldige udslag af den natur, der nu engang var i hans skov. Og i skoven herskede det, man nu om dage kalder 'naturlig hydrologi'.

v

a

n

d

&

v

e

j

Men vor gode landmand vidste bedre. Han vidste fra mange års praktisk erfaring med land- og skovbrug, at 'det naturlige' faktisk kunne ændres. At man ikke bare behøver passivt at se på og acceptere de eksisterende forhold.

Så han tog fat med den store skovl. Der blev grøftet til den store guldmedalje. På grund af det kuperede terræn blev det mange steder til ganske dybe grøfter. Men vandet kom væk. Dog ikke alt vandet, for man efterlod naturligvis de eksisterende søer og en række mosearealer. Men produktionsbevoksningerne blev afdrænet. Og der blev lavet nye overkørsler med store, solide polyethylenrør. Til sidst blev vejsystemet opgraderet – delvist med genbrugsmaterialer overlagt med stabilgrus.

Dyrt? Javel, men forudsætningen for de næste mange års pasning af skoven kom på plads. Nu kan man komme til bevoksningerne på alle årstider. Ingen irriterende fastkørsler. Intet træ, som får lov til at ligge og rådne op. Man kan kort sagt arbejde rationelt med den ressource, som findes i skoven.

Før (1996): Nygravede grøfter. Foto: Skovejeren.

Dertil kommer, at skoven nu er stabil på en helt anden måde. Det tidligere spredte fald ses ikke mere, træerne står fast (selv nåletræerne), og væksten er synligt forbedret.

Men ser det ikke forfærdeligt ud med alle de grøfter. Og hvad med biodiversiteten? Man må indrømme, at det et kort øjeblik så ganske forfærdeligt ud. Men tiden har læget sårene. Efter få år skulle man kigge grundigt efter for at få øje på grøfterne, hvis sider hurtigt blev dækket af vegetation. Men biodiversiteten da? Vi ved det faktisk ikke, men det generelle indtryk er, at skoven på alle måder ser bedre ud end før. Frodig – og tilmed stabil. Og på stenen i en af søerne lander stadig mose-ternen. Og på skovens moser vokser stadig tranebær.

Det var vel et positivt eventyr – og det var oven i købet fra det virkelige liv. Moralen er: Hold infrastrukturen i din skov ved lige, det vil sige vejene og grøftesystemerne. Så får du mere ud af din skov! Læs mere i de følgende artikler.

Per Hilbert (phi@skovdyrkerne.dk)

Efter (2011): Alt jævner sig. Foto: Per Hilbert

Skovens veje

2011 har taget hårdt på vejene mange steder. Men hvad kan man gøre for at undgå lignende problemer i fremtiden? Og hvad gør man nu med de ødelagte veje?

Efter en sommer med regntid kan det se sådan ud.

Hvordan får man en vej til at holde?

Det handler grundlæggende om bæreevne og om at komme af med vandet. Derfor skal vejen ligge højt.

- Der skal være en god bærende masse af sten, fast sand eller grus under slidlaget.
- Vejmaterialerne skal være tætlejrede og vandtætte, så vejen ikke kan optage vandet.
- Der skal være profil på vejen, så vandet ledes bort fra vejfladen og ud til siden.

Hvordan når man frem til at have sådan en vej efter en lang regnperiode?

Nyanlæg af skovvej

En egentlig vejkasse graves kun, når der er fed muld, løs jord eller meget våd jord. Er der en gammel vej eller et vejspor i forvejen er det bedre at bygge vejen opad i stedet for at grave vejen ned. Fast jord skal ikke graves af.

Her er lavet vejkasse. Et gammelt vejspor, men der var meget løs muld som skulle tages af. Jorden er god til at lave rabat af senere.

2

Materiale køres helt ud til forbrugsstedet.

3

Materialerne jævnes og lægges straks i profil. Der tromles med bælterne, og der laves rabat. Bemærk at rabatten skal have samme profil som selve vejen, således at vandet kan løbe fra vejen. Det gør også, at man senere kan slå rabatten. Biler skal også kunne passere hinanden.

5

Stabilgrus udlægges med en specialudlægger. Den lægger gruset meget fint og jævnt ud og samtidig sørger den for, at profilen bliver korrekt.

4

Det er meget vigtigt at tromle.

6

Udlæggeren sparer meget på grusmaterialerne. Men den vigtigste faktor er det perfekte forarbejde. Korrekt udlægning af vejsten og tromling sparer meget på gruset. Udlæggeren skal køre 3-4 gange hen over strækningerne for at få fastkørt sporene godt nok. Først herefter skal materialerne tromles fast.

Materialer og pris

Til vejassen medgår ca. 0,9 m³ sten pr. løbende meter vej. Det er 1,8 tons sten eller 1,5 tons mursten eller 1,2 tons lecabeton. Som overfladebelægning kan anvendes stabilgrus eller specialgrus med meget ler og mange små knuste sten. Knust beton 0-32 mm. kan også anvendes. Der anvendes ca. 0,15-0,25 m³ pr. meter vej.

Skovdyrkerne Fyn har lavet en del veje for ejere til ca. 140 kr. + moms pr. løbende meter vej. Der er dog stor forskel på udgangspunktet, og det er altid vigtigt at se på mulighederne og omkostningerne, inden man begynder. Kontakt din skovfoged for at få en vurdering.

Hvad siger reglerne?

Det står en skovejer ret frit at foretage vedligeholdelse og anlæg af veje, når det er til gavn for selve skovdriften. Ellers kræves der tilladelse. Man kan anvende traditionelle råstoffer, men skal så betale afgift. Ved anvendelse af genbrugsmaterialer skal der hverken betales afgift eller søges tilladelse. Der må max. anvendes 1 meters lagtykkelse. Det er nu lovkrav, at anvendelsen skal anmeldes til kommunen senest 2 uger før projektstart.

Genbrugsmaterialerne skal være rene (forureningsfri), sorterede (fri for malet træ, plastik m.m.), og så skal de være forarbejdet. 'Forarbejdet' er ikke et uvæsentligt begreb, men det er heller ikke yderligere defineret. Nedbrudte mursten er f.eks. tit både hele og halve, og er de generelt løse, anses materialet for at være forarbejdet – i daglig tale kaldet forknust. Dette materiale er ofte blevet anvendt til vejbygning, og er accepteret. En yderligere nedknusning er kun til skade, idet bæreevnen falder markant. Materialet bliver i øvrigt ikke mere rent eller mere miljøvenligt af at blive mere knust.

Efter at anmeldelsespligten er indført, må man forvente, at en repræsentant fra kommunen kommer ud for at se på projektet. Der kan være forskelle i vurderingen af det konkrete materiale. En forhåndsgodkendelse kan derfor være nødvendig. Generelt handler det dog også om at arbejde ordentligt og pænt og at dække vejen rigtigt af med slidlag og rabat. Lav aldrig depot af materialer, det er ikke tilladt, og det er grimt.

Renovering af skovveje

Motivation til at gøre en forskel. Det er tit meget enkle tiltag, som skal til. Her følger nogle få eksempler:

Er det en meget våd skov skal der tit graves grøfter med afledningsmulighed og overkørsler for at kunne få en vej til at holde. Det kan slet ikke betale sig at spare på dette arbejde.

Nej, nej, sådan skal det ikke gøres.

En god vej kan gøres meget bedre ved at afgrave rabatterne, således at vandet løber af. Det er vandet i vandpytterne, som laver hullerne i vejen.

Herefter skal der ikke ret meget materiale til at skabe en god vej.

Eksempel på en ganske almindelig skovvej. Alene afgravning af rabatter i begge sider forbedrer en sådan vej enormt.

Steen Skieller, inkl. fotos (shs@skovdyrkerne.dk)

Et skovbrug uden grøfter – er

Grøft i funktion.

Udløb i vandløb.

Sparet eller tabt?

Sommerens store nedbørsmængder har virkelig sat landbrugets drænsystemer under pres. Og se, hvad der sker, hvor belastningen bliver for stor, eller hvor dræn, grøfter og vandløb ikke er vedligeholdt:

Afgrøder drukner og maskiner kører fast – med enorme økonomiske konsekvenser!

Billedet er præcist det samme inde i skoven, når vi – som det desværre ofte er tilfældet – nedprioriterer eller måske ligefrem glemmer at vedligeholde grøftesystemet: Bøgene bliver toptørre, asken får tidligere brunkerne, rodsystemerne udsættes for skadelig traktose, og skovvejene ødelægges med store reparationsudgifter til følge. Jo, der er ofte en stor regning, der skal betales.

Problemerne i skovbruget er i virkeligheden nok større end i landbruget, idet vi ikke ser konsekvenserne med samme hurtighed og tydelighed som i landbruget. Og fordi skaderne ikke kun indvirker på årets tilvækst og høst, men fordi de negative virkninger kan holde sig i mange år.

Det er desuden sjældent, at man præcist kan gøre skaderne op. Hvor meget er kævlerne blevet deklasseret, og hvor stort er tilvæksttabet egentlig i bevoksningerne? Og kan der være andre årsager, der også spiller ind?

Skovens grøfter

I mange skove finder man et sindrigt system af flere grøftetyper: Hovedgrøfter, ledegrøfter, stikgrøfter og afskæringsgrøfter. Samlet er deres funktion at bortskaffe det overskydende vand med henblik på at undgå skadevirkninger på træernes vækst.

Hovedgrøften fører normalt det overskydende vand til vandløb eller søer. Disse recipienter har ofte en beskyttet status ifølge Naturbeskyttelsesloven, hvilket betyder, at man ikke uden dispensation kan ændre i deres tilstand.

I praksis betyder dette, at mens en oprensning af et eksisterende grøftesystem til "gammel bund" altid vil være tilladt, så kræver en dybere oprensning eller en reel nygravning tilladelse fra kommunen, som skal kontrollere at recipienten ikke påvirkes negativt.

Gammel bund.

... som et landbrug uden dræn!

Hvor ofte skal grøfterne oprensnes?

De åbne grøfter i skovene skal renses op med jævne mellemrum. Bladene samler sig med forkærlighed i grøfterne om efteråret, grene falder ned og er med til at stoppe vandets frie løb, og siderne skrider lige så stille ned, hvorved bunden hæves.

Man skal i øvrigt være opmærksom på, at hvis der opstår en sø eller et vandhul på over 100 m² på grund af dårligt vedligeholdte grøfter, kan man blive fanget af Naturbeskyttelsesloven, der beskytter det nye naturområde. I den situation kan det faktisk være ulovligt at åbne grøfterne igen. Alene af denne grund bør man oprense grøftesystemet jævnlige. Den økonomisk mest fordelagtige model er at lade grøfterne oprense ca. hvert 5.-7. år. Alle overkørsler bør tilses årligt og vandhække (gitre) til opsamling af blade og grene bør rengøres. En tilstoppet overkørsel kan betyde omfattende skade på skovvejen.

Tilstoppet overkørsel.

Den praktiske udførelse

En løbende oprensning hvert 5.-7. år vil betyde, at der ikke når at etablere sig generende trævækst i og omkring selve grøften. Gravemaskinen vil her typisk have en præstation på 80 m pr. time. Mindre grøfter med en overbredde på 1,5 m oprensnes hurtigst, hvis maskinen kan "skræve" over grøften. Ved større grøfter er det

nødvendigt at køre på siden af grøften. Der bør kun anvendes mindre specialmaskiner på bæltet og udstyret med profilskovl samt oprensningsskovl. En rende-graver kan til nød bruges til oprensning omkring overkørsler.

En forsømt grøft vil altid kræve, at der sker en nedskæring af etableret trævækst i og omkring grøften. Denne manøvre, der tidligere kun var en udgift, kan i dag flere steder gøres til en fornuftig forretning. Med fældebunke-lægger og flishugger kan opgaven måske udføres omkostningsneutralt og i nogle tilfælde ligefrem give et tilskud til selve oprensningen. Det sidste kræver, at man hugger nogle 3-4 m brede bræmmer på grøftens sider med en vis mængde træ. Efterfølgende kan disse lys-åbne arealer bruges til vildtpleje.

Nedskæring.

Dårlig forberedelse af oprensningen, hvor generende trævækst ikke er skåret ned, vil betyde en lav præstation på maskinen, der ofte ses at falde til ca. 40 m pr. time. Den anvendte entreprenør bør altid have grønt lys for – efter behov – at opgrave ikke fungerende overkørsler og ilægge de praktiske 6 m polyethylenrør med en diameter på Ø25 cm. (se billedet på næste side).

Endvidere kan der være gamle og meget flotte stenkister, der bør renses og restaureres. Dette er bekosteligt og den billigste løsning er en omføring med rør. Det er en fordel, hvis nye overkørsler kan fyldes med stabilgrus eller knust beton. Derved undgår man at overkørslen "sætter sig".

Polyethylenrør.

Skal jeg have grøfter i min skovrejsning?

Det er meget sjældent, at der bliver etableret grøftesystemer i nye skovrejsninger på landbrugsjord. Dels fordi der – på grund af stadigt fungerende markdræn – sjældent er vandstuvningsproblemer i de første år. Dels fordi det ofte kan være dræbende for et i forvejen dyrt skovrejsningsprojekt med flere omkostninger end højst nødvendigt.

Man må imidlertid sige, at der oftest med fordel og uden store omkostninger kan indlægges nogle hovedgrøfter fra starten. Så indgår de i den samlede planlægning, og operationen er oftest billigere at udføre i forbindelse med plantningen frem for at skulle ind senere.

Man kan nemlig ikke altid regne med, at de eksisterende dræn bliver ved med at virke. Ofte stoppes de til rødder fra den nye plantning efter måske 10 år, og der opstår nye, uønskede vådområder. Når de første områder oversvømmes, er det vigtigt at handle hurtigt for at undgå træddød eller skader på de unge træers rodsystemer. Så er det om at få lavet en plan for grøftningen og dens praktiske udførsel. Rettidig omhu er vigtig. Netop et år som i år kan bruges til at få opmærket behovene.

Alt i alt må vi konstatere, at lige så vel som megen nedbør – især om sommeren – er en lykke for skovene, lige så vigtigt er det at kunne bortskaffe det overskudsvand, som træerne ikke kan bruge. Af hensyn til tilvækst, sundhed og stabilitet.

Børge Nissen, inkl. fotos (bni@skovdyrkerne.dk)

Skove og naturejendomme – salg og vurdering

Aktuelle ejendomme:

- Nordjylland:** • Kirkebakke Skovbrug – 66 ha
- Himmerland:** • Kringelkær Skov og Dyrehave – 38 ha
- Midtjylland:** • Store Hestlund – 79 ha
- Sydjylland:** • Skovly Plantage – 27 ha
 - Roland Mose – i alt 72 ha
 - Dalby Skov Øst – i alt 13 ha
- Østjylland:** • Det Mørke Hoved – 36 ha
- Fyn:** • Sydfynske småskove – i alt 31 ha
 - Morud-skovene – i alt 168 ha
- Vestjylland:** • Kærslund Plantage – 33 ha
- Bornholm:** • Gl. Skovgaard – 49 ha

Se mere på www.silvaestate.dk
eller kontakt Jesper Just Nielsen på: 21 36 56 96

silvaestate

SKOV- OG NATUREJENDOMME. RÅDGIVNING OG FORMIDLING

Grøfterne og juraen

Vandløbslovens regler finder også anvendelse på grøfter. Ifølge Vandløbslovens §3 er det som udgangspunkt "tilladt enhver grundejer at sænke grundvandet på egen ejendom til den for dyrkningen nødvendige dybde ved almindelig udgrøftning og dræning med afløb til bestående vandløb". Dette gælder både land- og skovbrug.

Denne frie dræningsret gælder imidlertid kun med afløb til vandløb, der ligger på eller støder op til egen grund og kun til åbne, naturlige vandløb og således ikke til rørlagte vandløb. Sidstnævnte kræver tilladelse fra vandløbsmyndigheden, som er kommunen. Afledning til et vandløb, der er beliggende på naboens grund kræver også kommunens godkendelse – også i situationer, hvor en sådan vandafledning måtte være aftalt med naboen.

Vær opmærksom på, at der er særlige regler for ændret afvanding, hvis der nedstrøms inden for en afstand på 6 km findes et registreret dambrug.

Dræningsarbejder (både nyetablering af grøfter og oprensning af eksisterende grøfter) kan imidlertid kræve tilladelse efter anden lovgivning, særlig Naturbeskyttelsesloven og Skovloven.

Der må således ikke i forbindelse med sådanne arbejder ske en ændring af tilstanden af beskyttede vandløb, søer, ferske enge og overdrev, strandenge og strandsumpe samt moser o.l.

Definitionen af de beskyttede naturtyper er ens i Naturbeskyttelsesloven og i Skovloven, men naturtyperne er beskyttede uanset arealstørrelse, hvis de er beliggende i fredskov.

Og i fredskov gælder beskyttelsen af vandløb også selvom disse ikke er beskyttede efter Naturbeskyttelseslovens §3. Almindelig vedligeholdelse i sådanne vandløb er dog tilladt (se senere).

Særligt for træbevoksede moser gælder, at sådanne er omfattet af beskyttelsen, hvis vegetationen er opstået naturligt, mens moser, der er tilplantede og i almindelig forstlig omdrift ikke er omfattet af beskyttelsen, selvom bundflora, vandstandsforhold m.m. godtgør, at der er tale om en mose. Denne er blot ikke beskyttet.

Det er kommunen, der er myndighed for de beskyttede naturtyper, der er omfattet af Naturbeskyttelseslovens regler mens Naturstyrelsen er myndighed for de beskyttede naturtyper, der er mindre end Naturbeskyttelseslovens arealgrænser, hvis disse er beliggende i fredskov.

Herudover vil enhver ændring af afvandingsforholdene i Natura 2000 områder kræve forudgående anmeldelse til Naturstyrelsen, hvis der er tale om fredskovspligtige arealer og til kommunen, hvis der er tale om ikke-fredskovspligtige arealer. Anmeldelse er påkrævet i forbindelse med etablering af nye grøfter *men også* i forbindelse med oprensning af eksisterende grøfter.

Vedligeholdelse af vandløb i skov kan ske ved oprensning med hånd eller maskine. En sådan vedligeholdelse må dog ikke gå dybere end grøftens oprindelige bund, og bredden må ikke øges eller brinkerne ændres væsentligt.

Det anbefales at udføre vedligeholdelsen af vandløbene i skov med jævne mellemrum (op til 10-20 år). Såfremt der er gået meget lang tid siden seneste oprensning, *kan* en oprensning til oprindeligt niveau blive betragtet som en regulering af vandløbet, hvilket kræver vandløbsmyndighedens tilladelse såvel efter Vandløbsloven som – for beskyttede vandløb – efter Naturbeskyttelsesloven.

*Hans Maltha Hedegaard, Dansk Skovforening
(hmh@skovforeningen.dk)*

Vandet og træernes vækst

Meteorologerne kalder den foreløbige del af 2011 for et 'vejr-rigt' år. 2011 har nemlig i gennemsnit været både mildere, vådere og mere solrig end et gennemsnitsår.

Normalt falder der i gennemsnit 490 mm regn i løbet af årets første 9 måneder. I år faldt der 600 mm - dog fordelt nedbøren sig meget forskelligt rundt om i landet. På Lolland-Falster og i Midt- og Sønderjylland faldt der over 800 mm. Hvad værre var: mens foråret var tørt kom langt størstedelen af regnen i løbet af sommeren - med de kendte store gener for landbruget til følge.

Vand giver mertilvækst

Trods de store problemer, regnen stedvist førte med sig, er der i det mindste grund til at glæde sig over én ting: Træerne voksede bedre end normalt. Generelt er det nemlig sommernedbøren, som begrænser træernes vækst i vores klima. Derfor har mange træer haft en rigtig god sommer.

I Sverige, hvor man har haft en tilsvarende våd sommer, har en opgørelse vist en ekstra tilvækst på flere millioner kubikmeter. Det vil betyde en ekstra indtægt til skovejerne, når denne tilvækst høstes.

Men for meget vand giver problemer

Det overskydende vand, som træerne ikke kan bruge, skal dog helst væk igen. Jorden må ikke blive vandlidende.

Som næsten alle andre vækster, vi kender - fra pottplanter til landbrugsafgrøder - kan vores normale skovtræer ikke leve med, at rodzonen er vandmættet (undtagelsen er rødde). Rødderne har nemlig behov for ilt til deres vækst. Hvor der ikke er ilt i jorden, dør de dybere rødder, og vi får overfladiske, flade rodsystemer. Mest følsom er bøgen.

Det betyder for det første, at tilvæksten nedsættes. Det er jo umiddelbart mest af interesse for skovejeren, men vores omverden kan også forstå argumenterne om, at det samtidig betyder mindre produktion af biomasse, og det giver mindre kulstoflagring. Vi taler om et tab på 15-25%.

Hertil kommer, at kvaliteten og dermed værdien af det producerede træ ofte nedsættes på grund af 'fregner', 'brunkerne' og andre tilsvarende kalamiteter, som afspejler, at træerne ikke har det godt.

Og måske værst af alt: Træerne bliver ustabile og udsatte for stormfald, når de ikke er forankret ved dybe rødder. Det betyder mindre robuste skove - trist både for ejeren og for samfundet.

Høj vandstand giver et overfladisk rodsystem - her med stormfald til følge. Foto: Jan Hjedes.

Endelig betyder tidvist højtstående grundvand, at træerne bliver mere tørkefølsomme. Det kan umiddelbart virke mærkeligt, men mekanismen er enkel: Når vi har højtstående grundvand i en del af året, får vi et fladt rodnet. I en efterfølgende tørkeperiode mangler træerne så de dybe rødder, der kunne have hentet vand op fra undergrunden.

Det er altså af mange grunde vigtigt, at der er nogenlunde styr på vandet. Og det er hovedgrundene til, at mange danske skove er grøftet. Grøftningen har været det hjælpemiddel, som man har brugt for at skabe det nødvendige rodrum for træerne.

Grøftning i skovene – især i bøgeskovene – er et vigtigt hjælpemiddel til at sikre dybe rodsystemer. Foto: Per Hilbert, Gunderslevholm.

De kommende vandplaner

Der er dog andre interesser i spil. Ud fra et ønske om at skabe en biologisk bedre tilstand i vores vandløb foreslås i de nye vandplaner (som ikke er vedtaget endnu) at hæve vandstanden i mange vandløb – enten ved formindsket grødeskæring eller ved udlægning af grus. Det gælder også en række vandløb i skov.

I den forbindelse er det uhyre vigtigt at være opmærksom på bevoksningerne langs de berørte vandløb. Det er afgørende, at vandafledningen fra produktionsbevoksninger af især bøg ikke forringes. Ellers risikerer man – af de grunde, der er nævnt ovenfor – bevoksningernes opløsning med tab af store biologiske og økonomiske værdier til følge.

På fladt terræn skal man også være opmærksom på, at en forringelse af afstrømningen i vandløb i det tilgrænsende landbrugsland kan have en negativ virkning inde i skoven i form af forsumpning.

Det er derfor vigtigt, at skovejerne – uanset om de er landmænd eller ej – følger med i, hvad der sker med de kommende vandplaner.

Vand giver også rigdom – vådområder i skovene

Når alt dette er sagt, er det dog vigtigt at gøre opmærksom på, at der også er store naturværdier knyttet til vandløb og fugtige pletter i skovene. De ovennævnte bekymringer gælder kun de 80-90% af skovene, der er produktionsbevoksninger.

Vandløb og vådområder er levested for utallige organismer, især smådyr og insekter, som igen er fødegrundlag for en lang række fugle.

Vandet i skovene giver ikke kun problemer. Vandløb og vådområder er vigtige biotoper for mange smådyr, insekter og fugle. Og de øger skovenes herlighedsværdi. Foto: Per Hilbert, Løndal

Så der må i skovbehandlingen blive tale om en balance, hvor man sørger for, at produktionsbevoksningerne får mulighed for en dyb og god rodudvikling samtidig med, at man tager hensyn til og beskytter – og måske oven i købet forbedrer – de reelle vådområder.

Per Hilbert (phi@skovdyrkerne.dk)

Gnav i nyplantninger af løvtræ og frugttræer

Vintertid er tid for museskader. Når afgrøderne er borte fra markerne går musene i skoven og ind i huse. Sne og ukrudt er et eldorado for en mus, der kan færdes uden risiko under sne og græs.

Musegnav på barken på den nederste del af stammen på løvtræer kan være dødbringende for planterne. Særligt udsatte er ask, ær og bøg. Skaden ses som lyse partier på stammen lige over jordhøjde. Skaden kan optræde på stammer op til ca. 10 cm i diameter, dog er det farligst for planter under 3 cm. Det er ikke nok at stå ude på vejen og se om træerne er gnavet, for der ser du kun de stammer der er fri for ukrudt/græs og skaden starter på de planter der er dækket af græs rundt om stammen.

Den bedste sikring mod musegnav er rene kulturer, især er det vigtigt at holde kulturerne fri for græs. Dette harmonerer ikke så godt med de nye strømninger mod mindre brug af kemikalier til renholdelse. Der er dog også andre metoder til sikring mod musegnav.

Rodhalssmørring

Alle planter smøres hvert år. Hertil anvendes et middel, der skal sprøjtes på stammen eller påsmøres med en langskaftet pensel. Godkendt er midlet Gyllebo plantebeskyttelse. Midlerne fås ved henvendelse til din skovfoged.

Eksempel på musegnav. Foto: Frands Fraas Nielsen

Udlægning af gift for mus og mosegrise

Tidligere var det en almindelig og effektiv metode at udlægge gift for mus og mosegrise, men midlerne er nu ikke længere godkendt og dermed er det forbudt.

Naturlig regulering

Mus har mange fjender. For at give disse fjender gode fangstmuligheder er renholdelse nødvendig. Fjenderne er rovfugle, som musvåger og ugler, desuden tager ræve mange mus. Rovfugle og ugler har gode muligheder for jagt fra "siddepinde", der er 2-3 m høje pinde/småtræer med en tværpind foroven. Uglebestanden kan fremmes ved opsætning af uglekasser.

Frugttræer og harer

Vi har solgt mange frugttræspakker til skovrejsninger og til udplantning langs skovveje i gammel skov.

Disse træer er udsat for harebid – det er ærgerligt at se et flot og frodigt frugttræ bidt over 30 cm over jorden. For at sikre frugttræer kan de plantes i et vækstrør (60-120 cm), eller et vækstrør kan skæres op og placeres om stammen, eller træerne kan omvikles med kyllingetråd – helst et par gange.

Frands Fraas Nielsen (ffn@skovdyrkerne.dk)